

КУРНИШЕВ Юрій

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

<http://orcid.org/0000-0002-5468-7974>e-mail: y.kurnyshev@chnu.edu.ua**IACOB Mihai Radu**

Університет Александру Йоана Кузи, Ясси, Румунія

<https://orcid.org/0000-0001-8087-5066>e-mail: iacobradu1975@gmail.com**CIORBA Constantin**

Державний педагогічний університет імені Йона Крянге, Кишинів, Молдова

<https://orcid.org/0000-0001-7125-2545>e-mail: ciorbaconst@yahoo.com**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЯК СКЛАДОВИХ ОСВІТНЬОЇ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС ЗВО**

Теоретичний аналіз та узагальнення педагогічного досвіду дали можливість з'ясувати, що проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізкультури розглядається в контексті оновлення навчально-виховного процесу у вищій школі, формування потреби у професійному саморозвитку фахівця в галузі спорту і неперервному вдосконаленні педагогічної майстерності.

Результати педагогічного експерименту свідчать, що ціннісно-смілова і діяльнісно-рефлексивна спрямованість саморозвитку вчителя забезпечує його професійне зростання, що відображено в конкретних показниках: затверджуються професійні цінності саморозвитку; реалізується потреба педагога у власному професійному розвитку і саморозвитку; відбувається оволодіння способами самопізнання і самоаналізу педагогічного досвіду; розвивається здатність до рефлексії, яка є необхідним атрибутом вчителя-професіонала; розвивається готовність і здатність до педагогічної творчості.

На основі проведеного педагогічного експерименту, з урахуванням бесід (анкетування, опитування) викладачів ЗВО і учителів шкіл доцільним є рекомендувати введення спецкурсу професійного саморозвитку учителів фізичної культури у педагогічні ЗВО, плану самоосвіти учителів з урахуванням загальних рекомендацій підвищення мотивації до власного професійно-педагогічного саморозвитку

Для студентів, викладачів і науковців, що працюють у сфері фізичного виховання.

Ключові слова: педагогічні умови, професійний саморозвиток, вчитель фізичної культури, критерії, компоненти, навчання, студент.

<http://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.39>

1. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз педагогічної літератури й дисертаційних досліджень дає підстави стверджувати, що проблема професійного саморозвитку майбутнього вчителя фізичної культури ще не була предметом системного вивчення у вітчизняній педагогічній науці.

Найважливішими для дослідження стала сукупність теоретичних робіт щодо:

- проблем професійної освіти і підготовки фахівців у закладах вищої освіти (А. Алексюк, В. Беспалько, О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Луговий, Н. Ничкало, В. Радкевич, В. Сластьонін, В. Ягупов тощо);

- професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Є. Вільчковський, П. Лесгафт, М. Носко, Л. Сущенко, Б. Шиян та ін.);

- розвитку ідей особистісно-орієнтованого підходу, самостійної діяльності студентів, самовдосконалення і саморозвитку в освіті та професійній підготовці (М. Артюшина, І. Бех, Є. Бондаревська, Г. Романова, М. Солдатенко, В. Серіков та ін.);

- психологічної теорії особистості і її діяльності, людини як суб'єкта діяльності і відносин (Г. Балл, Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, В. Рибалка та ін.);

- теорії професійно-особистісного розвитку педагогів (С. Гончаренко, Е. Зеєр, І. Зязюн, Е. Клімов, О. Коваленко, В. Лозовецька, В. Орлов та ін.);

- загальнопедагогічних принципів і нормативних документів України про освіту.

2. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета роботи експериментально перевірити ефективність впровадження педагогічних умов як складових освітньої моделі професійного саморозвитку особистості студентів факультетів фізичної культури у навчально-виховний процес ЗВО.

3. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Педагогічне забезпечення професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури у процесі набуття фізкультурно-педагогічної освіти виводить педагогічний процес на більш високий рівень, розкриває додаткові можливості як суб'єктів освіти, так і цілісного розвивального середовища ЗВО. Надання можливості вільного вибору освітньої траєкторії, активізують саморозвиток майбутнього вчителя, позитивно впливає на зміну становлення студента, на закріплення мотивації щодо самостійного дослідження своєї спортивної і педагогічної майстерності як цінності.

Усвідомлення значення саморозвитку в педагогічній діяльності дає можливість актуалізувати цей процес в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізкультури. Основними характеристиками саморозвитку майбутнього вчителя фізичної культури визначаємо такі: розуміння необхідної єдності культури мислення і фізичної культури; внутрішня творча свобода особистості; цілеспрямованість; самореалізація у вихованні фізично здорового і висококультурного молодого покоління [6].

Таким чином, професійний саморозвиток майбутніх учителів фізичної культури – це усвідомлений і керований процес, що характеризується активною діяльністю, бажаннями і зусиллями особистості працювати над собою, в результаті якого відбуваються позитивні зміни у розвитку професійно значущих якостей (ставлення до фізичної культури й виховання, готовність до спортивного і педагогічного саморозвитку, здатність до розуміння смислу і логіки розгортання фізкультурно-педагогічної ситуації, рефлексивні уявлення про зміст уроків фізичної культури як частини загальної культури суспільства і кожної особистості, схильність до педагогічних рефлексій власного знання й досвіду, смислів і

сутностей спортивних і педагогічних досягнень, педагогічних ідей як засобу розкриття змісту уроку фізичної культури, уміння контролювати емоційний стан у кожній ситуації професійної діяльності тощо). Професійний саморозвиток охоплює, з одного боку, самореалізацію індивіда у професійній діяльності, а з іншого, – дії щодо самопізнання і самоорганізації, котрі сприяють свідомому керуванню власним професійним розвитком. Професійний саморозвиток майбутніх учителів фізичної культури передбачає самостійне оволодіння сукупністю педагогічних цінностей, ідей, сучасних технологій, ситуацій творчості, загальною культурою і характеризується активною, ціннісно-сисловою, мотиваційною, творчою професійною діяльністю [5].

У педагогічному експерименті брали участь студентські експериментальна і контрольна групи, викладачі кафедр фізичної культури, вчителі ЗЗСО міст Чернівці, Івано-Франківська, Глухова, Чернігова. Логіка експерименту передбачала, що дослідно-експериментальна робота буде проходити в умовах професійної та освітньої діяльності.

Враховуючи, що реальні обставини навчально-виховного процесу різноманітні, і їх неможливо звести до єдиної рангової або кількісної шкали, як уже зазначалося, в двох навчальних закладах було зроблено більш поглиблене вивчення ходу дослідно-експериментальної роботи, з максимально можливим точним і достовірним фіксуванням всіх її результатів.

Для діагностики визначених нами критеріїв ми сформуваємо діагностичний комплекс, який дозволяв визначити професійний саморозвиток як складний, багатокомпонентний, але в той же час цілісний феномен. Результати констатувального експерименту показують, що вибірки студентів, які брали участь в експерименті, значимо не відрізнялися між собою. Це підтвердив розрахунок критерію згоди χ^2 .

Логіка експерименту передбачала, що в навчальних закладах групи, які увійшли в експериментальну групу реалізовувалася модель професійного саморозвитку педагога. Всі педагоги, які працювали в цих установах, а так само в інших, що склали контрольну групу, були піддані обстеженню скороченим

варіантом методичного комплексу. Обстеження проводилося двічі – на початку і в кінці дослідно-експериментальної роботи. Форма обробки результатів дозволяла в максимально узагальненій формі виробляти кількісний аналіз.

У нашому дослідженні крім монографічних методів застосовувався математико-статистичний аналіз кількісних даних (розрахунки проводилися за допомогою пакету статистичних програм Statistica 6.0).

У процесі здійснення пошукового етапу педагогічного експерименту ми виходили з уявлень, що певні ознаки і рівень проявів професійної майстерності, зокрема, досягнень в галузі фізкультури і спорту, ставлення до освітньо-виховних процесів, до учнів, самого себе, фізкультурно-педагогічної діяльності, що є прямим і опосередкованим відображеннями накопиченого попереднього життєвого і професійного досвіду. Спираючись на цю передумову, ми вважали доцільним і можливим отримати більш чітке уявлення про особливості процесу саморозвитку майбутнього вчителя фізкультури у професійно-особистісному досвіді студентів. Зокрема, зафіксувати рівень інтересу до професійної діяльності та саморозвитку, ступінь розуміння сутності і значення цього процесу як у теоретичному, так і у практичному виразі.

Разом з тим, ми усвідомлювали, що саморозвиток є досить складним психолого-педагогічним процесом, вивчення якого вимагає продуманого дослідницького підходу. Було розроблено ряд експериментальних процедур, за допомогою яких вирішувались поставлені завдання.

Для вирішення експериментальної задачі ми виходили з уявлення про те, що особистісна професійна позиція – ставлення майбутнього вчителя до професійної діяльності, як правило, може яскравіше за все проявитися у конкретній ситуації. При цьому вона повинна мати для нього особливе значення, а в своєму змісті – певну суперечність, що обумовлює виникнення психолого-педагогічної проблеми. В зв'язку з цим, ми вважали доцільним створити на цьому етапі експериментальної роботи таку ситуацію, за якої студенти могли б проявити особливості свого професійного розвитку на мотиваційному, змістовому і операційному

рівнях.

Для того щоб намітити шляхи розвитку будь-якого якості особистості, в тому числі й професійного саморозвитку, необхідно виявити його якісний стан, тобто рівні. Основою для вирішення цього завдання є теорія рівневого підходу. Удосконалення системного цілого є не простий потік його змін, а насамперед послідовність ступенів розвитку, пов'язаних один з одним [1]. Кожний такий щабель, як зазначав С. Рубінштейн, – відрізняючись від усіх інших, є відносним цілим, тому можлива його характеристика як певного специфічного цілого [10]. Отже, динамічна структура цілого може бути представлена як закономірний порядок проходження його станів. Під рівнем розуміється відносне положення «вищих» і «нижчих» щаблів розвитку структур будь-яких об'єктів або процесів.

Рівні готовності до професійної діяльності відображають діалектичний характер процесу розвитку, що дозволяє пізнати предмет у всьому різноманітті його властивостей, зв'язків, відносин. І саме якісні зміни в розвитку зумовлюють існування рівнів.

Очевидно, що професійне становлення вчителя – це практичне втілення його індивідуальної педагогічної культури, яка вкладається у вертикальний вимір градацій від найвищого до найнижчого рівня. Тому на констатувальному етапі педагогічного експерименту ми визначали професійний саморозвиток за визначеною нами шкалою рівнів: творчий, активний, адаптивний і пасивний. Визначальне значення має особисто усвідомлена гуманістична педагогічна позиція, що співвідноситься з творчим ставленням до професійної діяльності (як психолого-педагогічної, так і у галузі спорту), самоефективністю та здатністю до самопізнання і саморозвитку. Таким чином, спираючись на виділені критерії нами були визначені чотири рівні професійного саморозвитку майбутніх вчителів фізкультури: творчий, активний, адаптивний і пасивний.

На етапі масового опитування констатувального експерименту брали участь 769 студентів I-IV курсів.

Бачення майбутніми вчителями фізкультури смислу професійного саморозвитку за даними констатувального і

формування експериментів (поведінкові критерії) ми вимірювали за допомогою опитування, спостереження, аналізу.

Про свій інтерес до занять спортом і педагогічної діяльності заявили всі опитувані. Ми не розмежовували якісні показники за видами спорту. Це не входило у завдання експерименту.

Аналіз змін у рівні професійного саморозвитку вчителів показав, що вони були пов'язані зі зміною цінностей і мотивації їх самооцінки і самовдосконалення; підвищенням самооцінки педагогів; покращенням результатів дослідної роботи; володінням методами самоствердження і рефлексії.

Результати педагогічного експерименту свідчать, що ціннісно-сміслова і діяльнісно-рефлексивна спрямованість саморозвитку вчителя забезпечує його професійне зростання, що відображено в конкретних показниках: затверджуються професійні цінності саморозвитку; реалізується потреба педагога у власному професійному розвитку і саморозвитку; відбувається оволодіння способами самопізнання і самоаналізу педагогічного досвіду; розвивається здатність до рефлексії, яка є необхідним атрибутом вчителя-професіонала; розвивається готовність і здатність до педагогічної творчості.

Для перевірки достовірності розходження результатів експерименту знову використаємо критерій К. Пірсона χ^2 . На основі отриманих даних сформулювали дві статистичні гіпотези – нульову H_0 і альтернативну H_1 .

Для контрольної групи:

H_0 : два ряди показників рівня професійного саморозвитку студентів статистично схожі.

H_1 : між двома рядами показників рівня професійного саморозвитку студентів існує значима різниця, що викликана незалежною змінною (наприклад, часом навчання).

Для експериментальних груп (аналогічно як і для контрольних груп, та додається один з факторів відмінності – запропонована на основі виявлених педагогічних умов авторська методика професійного саморозвитку).

Для контрольної і експериментальної груп після експерименту (до експерименту ми провели раніше підрахунок χ^2):

H_0 : два ряди показників рівнів професійного саморозвитку студентів статистично схожі.

H_1 : між двома рядами показників рівня професійного саморозвитку студентів існує значима різниця, що викликана незалежною змінною (запропонованою на основі виявлених педагогічних умов в моделі професійного саморозвитку майбутніх учителів фізкультури).

Отримали данні:

$\chi^2 = 2,27$ – для контрольних груп (до і після експерименту);

$\chi^2 = 18,15$ – для експериментальних груп (до і після експерименту);

$\chi^2 = 8,48$ для контрольної та експериментальної груп (після експерименту).

Порівняння емпіричних значень з критичними при 3 ступенях вільності ($\chi^2 = 7,81$ за 95 % рівня імовірності і $\chi^2 = 11,3$ за 99 % рівня імовірності [3]) дозволяє зробити такі висновки.

Гіпотеза H_0 не відкидається для контрольних груп до і після проведення експерименту. Отже, зростання результатів для контрольної групи після експерименту викликано випадковими величинами, є не статистично значимі ($\chi^2_{\text{крит}} < \chi^2_{\text{емп}}$).

Для результатів груп експериментальних до і після експерименту та контрольної і експериментальної групи після педагогічного експерименту дозволяє відкинути нуль-гіпотезу про те, що групи не різняться між собою і прийняти альтернативні гіпотези.

З великою імовірністю (99%) різниця між результатами експериментальних груп викликана двома чинниками – експериментальною методикою і часом формування компонентів професійного саморозвитку.

З великою імовірністю (95%) різниця між результатами контрольної і експериментальної груп після проведення експерименту статистично доводить результативність експериментальної методики з урахуванням педагогічних умов професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури.

Одним із опосередкованих показників ефективності запропонованої методики можна вважати меншу кількість відрахованих студентів експериментальних груп від студентів контрольних груп. На початку їх

було відповідно 373 і 396, на кінець експерименту – відповідно 371 (0,54 % відрахованих) і 384 (3,03 % відрахованих).

Для підтвердження статистичної значимості і більшої наочності використаємо запропонований і обґрунтований метод кластерного аналізу через побудову ієрархічної класифікації в пакеті статистичних програм Statistica 6 [10].

Суть методу кластеризації полягає в тому, що отримані числові дані інтервальної шкали і певним чином згруповані, дозволяють визначити відстань між групами. В нашому випадку числові дані представлені у відсотках (інтервальна шкала) та згруповані в чотири блоки за ознаками: належність до певної групи КГ (контрольної) та експериментальної (ЕГ); час проведення (до та після педагогічного експерименту).

Як видно, найменшу відстань мають результати КГ і ЕГ до експерименту, що статично ще раз підтверджує схожість двох груп студентів до початку експерименту. До цієї групи найближче результати КГ після експерименту. Можна зробити висновок, що у студентів КГ не суттєво зріс рівень професійного саморозвитку.

Результати студентів ЕГ після експерименту значно відрізняються від всіх інших результатів, що статистично доводить результативність запропонованої експериментальної методики і підтверджує ефективність теоретично обґрунтованих педагогічних умов професійного саморозвитку майбутніх вчителів фізичної культури.

Отже, можна констатувати, що в цілому, моделі та педагогічні умови, які перевірялися в ході дослідно-експериментальної роботи, повністю підтвердилася, проте були отримані нові дані, які були включені в підсумковий варіант моделі.

По-перше, були апробовані і остаточно сформульовані педагогічні умови стимулювання професійного саморозвитку. У число спеціальних форм і методів активізації професійного розвитку викладача були включені: ведення портфоліо, робота проблемних мікрогруп, використання елементів спеціалізованих тренінгів.

По-друге, було виявлено, що результатом професійного саморозвитку є не тільки формування і розвиток діяльностей самопізнання і самоорганізації, але і

професійна ідентифікація з двома професійними спільнотами (фахівців, що працюють в галузі професії по якій йде підготовка учнів і педагогів як суб'єктів педагогічної взаємодії).

Експериментальна перевірка педагогічних умов і моделі професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури дала можливість серед інших умов визначити найсприятливіші з них, які забезпечують ефективність процесу саморозвитку і його вплив на професійне зростання вчителя. До них відносимо такі:

- реалізація ціннісно-смислових і діяльнісно-рефлексивних механізмів професійного зростання вчителя в процесі самоосвітньої та професійної діяльності;
- позитивна мотивація професійного саморозвитку;
- конструювання індивідуальної саморозвивальної програми, що моделює професійну діяльність вчителя і забезпечує поетапне професійне зростання вчителя;
- реалізація механізмів педагогічної рефлексії при включенні майбутнього вчителя в самостійну творчу діяльність.

На основі проведеного педагогічного експерименту, з урахуванням бесід (анкетування, опитування) викладачів ЗВО і учителів шкіл доцільним є рекомендувати введення спецкурсу професійного саморозвитку учителів фізичної культури у педагогічні ЗВО, плану самоосвіти учителів з урахуванням загальних рекомендацій підвищення мотивації до власного професійно-педагогічного саморозвитку.

4. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

У ході експерименту ми переконалися, що студенти факультетів фізичної культури добре усвідомлюють лише те, що виступає як прямий предмет і мета їх власної діяльності. Тому виконання відповідних активних дій за наперед визначеною програмою, а не просто спостереження і прослуховування, ведуть до суттєвих змін в особистості майбутнього вчителя фізкультури, до новоутворень в інтелектуальній і моральній складових його свідомості, тобто сприяють становленню студента як суб'єкта діяльності, як індивідуальності.

Отже, для підвищення результативності та ефективності підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійного саморозвитку можна рекомендувати створення психолого-педагогічних умов, виділених і обґрунтованих в дослідженні.

На основі проведеного педагогічного експерименту, з урахуванням бесід

(анкетування, опитування) викладачів ЗВО і учителів шкіл доцільним є рекомендувати введення спецкурсу професійного саморозвитку учителів фізичної культури у педагогічні ЗВО, плану самоосвіти учителів з урахуванням загальних рекомендацій підвищення мотивації до власного професійно-педагогічного саморозвитку.

Література

1. Бакаленко О. (2018). Психологічна компетентність як ключова компетентність сучасного фахівця. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки, 58, 132-138.
2. Довгопол І. Професійна компетентність педагога: методика комплексного дослідження. – Сімферополь, 2006. – 70 с.
3. Ковбаса Ю. М. Шляхи подолання неуспішності учнів професійно-технічних навчальних закладів засобами інформаційно-комунікаційних технологій / Ю.М. Ковбаса, Л.В. Пупій // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 108, Том 2. Серія: Педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. – № 108, т.2. – С.128-131.
4. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання як наукова та навчальна дисципліна. Том 1, Київ: Олімпійська література, 2012. – 392 с.
5. Курнишев Ю. А. Педагогічні умови професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури. : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ю.А. Курнишев. Інститут професійно-технічної освіти. – Київ, 2017. – 249 с. – с. 51
6. Курнишев Ю. А. Проблема професійного саморозвитку вчителя фізичної культури у педагогічній теорії і практиці / Ю. А. Курнишев // Наукові сходження ScienceRise. Педагогічні науки. – 2016. – №1/5(18). – С. 32–36.
7. Макарова Г. Г. Професійний розвиток майбутніх учителів : метод. матеріали до організації навч.-пошук. роботи студ. в умовах наук. б-ки пед. ВНЗ / Г. Г. Макарова. – Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2013. – 80 с.
8. Носко М. О. Удосконалення навчально-виховного процесу з фізичної культури для учениць професійно-технічних навчальних закладів / М. О. Носко, Г. Ю. Куртова, Ю. В. Козерук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2013. – Вип. 112(1). – С. 248-251.
9. Орлов В.Ф. Проблеми побудови професійної кар'єри майбутнього дизайнера. //Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. – Вип.: №10. – К.: Тонар, 2015.
10. Рубінштейн З. Л. Принцип творчої самодіяльності // Питання психології. 1986. № 4. С. 101-108.

References

1. Bakalenko O. (2018). Psykholohichna kompetentnist' yak klyuchova kompetentnist' suchasnoho fakhivtsya. Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imen V. N. Karazina. Seriya: Teoriya kul'tury i filosofiya nauky, 58, 132-138.
2. Dovhopol I. Profesiyna kompetentnist' pedahoha: metodyka kompleksnoho doslidzhennya. – Simferopol', 2006. – 70 s.
3. Kovbasa YU. M. Shlyakhy podolannya neuspishnosti uchniv profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy / YU.M. Kovbasa, L.V. Pupyiy // Visnyk Chernihivskoho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni T.H. Shevchenka. Vypusk 108, Tom 2. Seriya: Pedahohichni nauky: Zbirnyk. – Chernihiv: CHNPU, 2013. – № 108, t.2. – S.128-131.
4. Krutsevych T.YU. Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya yak naukova ta navchal'na dystsyplina. Tom 1, Kyuyiv: Olimpiys'ka literatura, 2012. – 392 s.
5. Kurnyshev YU. A. Pedahohichni umovy profesiynoho samorozvytku maybutnikh uchyteliv fizychnoyi kul'tury. : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / YU.A. Kurnyshev. Instytut profesiyno-tekhnichnoyi osvity. – Kyuyiv, 2017. – 249 s. – s. 51
6. Kurnyshev YU. A. Problema profesiynoho samorozvytku vchytelya fizychnoyi kul'tury u pedahohichniy teorii i praktytysi / YU. A. Kurnyshev // Naukovi skhodzhennya ScienceRise. Pedahohichni nauky. – 2016. – №1/5(18). – S. 32–36.
7. Makarova H. H. Profesiynnyy rozvytok maybutnikh uchyteliv : metod. materialy do orhanizatsiyi navch.-poshuk. roboty stud. v umovakh nauk. b-ky ped. VNZ / H. H. Makarova. – Chernihiv : CHNPU im. T. H. Shevchenka, 2013. – 80 s.
8. Nosko M. O. Udoskonallyennya navchal'no-vykhovnoho protsesu z fizychnoyi kul'tury dlya uchenyts' profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv / M. O. Nosko, H. YU. Kurtova, YU. V. Kozeruk // Visnyk Chernihivskoho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Ser. : Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannya ta sport. – 2013. – Vyp. 112(1). – S. 248-251.
9. Orlov V.F. Problemy pobudovy profesiynoyi kar'yery maybutn'oho dyzaynera. //Mystets'ka osvita: zmist, tekhnolohiyi, menedzhment. – Vyp.: №10. – K.: Tonar, 2015.
10. Rubinshteyn Z. L. Pryntsyp tvorchoyi samodiyal'nosti // Pytannya psykholohiyi. 1986. № 4. S. 101-108.

Abstract**KURNYSHEV Yurii, IACOB Mihai Radu, CIORBA Constantin****EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS AS COMPONENTS OF THE EDUCATIONAL MODEL OF PROFESSIONAL SELF-DEVELOPMENT OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF VOCATIONAL EDUCATION**

Theoretical analysis and generalization of teaching experience made it possible to figure out that the problem of professional training future teachers of physical education is considered in the context of updating of educational process in high school, forming needs professional self-development specialist in the field of sports and continuous improvement of pedagogical skills.

The results of the pedagogical experiment show that the value-meaningful and activity-reflective orientation of the teacher's self-development ensures his professional growth, which is reflected in specific indicators: the professional values of self-development are approved; the teacher's need for his own professional development and self-development is realized; methods of self-discovery and self-analysis of pedagogical experience are mastered; the ability to reflect develops, which is a necessary attribute of a professional teacher; the readiness and ability for pedagogical creativity develops.

On the basis of the conducted pedagogical experiment, taking into account interviews (questionnaires, surveys) of teachers of higher education institutions and school teachers, it is advisable to recommend the introduction of a special course of professional self-development of physical education teachers in pedagogical higher education institutions, a plan for self-education of teachers, taking into account general recommendations for increasing motivation for their own professional and pedagogical self-development

For students, teachers and researchers working in sphere of physical education.

Key words *pedagogical conditions, professional self-development, teacher of physical education, criteria, components, teaching, student.*

Стаття надійшла до редакції 11.02.2024 р.